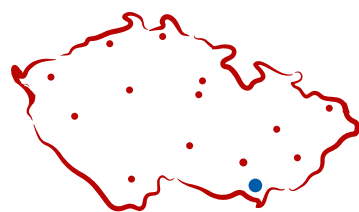

O dnešní podobu lednického zámku se postaral kníže Alois II. z Liechtensteinu.

Bájná Arkádie Za Liechtensteiny

Text a foto: Pavel Juřík

Zámky Lednice a Valtice, obklopené desítkami zámečků a romantických staveb, které sloužily k odpočinku nebo lovu knížecí rodiny a jejích hostů, byly v 18. a 19. století citlivě zasazeny do promyšleně modelované krajiny. Zde jako by se nalézala bájná krajina šťastných lidí a symbolická země božské blaženosti - Arkádie, mající původ ve starořeckých bájích.

Památka UNESCO Lednicko-valtický areál se zámky v Lednici a Valticích patří mezi nejčinnější architektonické památky a krajinné celky na území České republiky. Přestože jsou velmi populární, mnohé zajímavé informace o nich zůstávají ve skrytu. Podívejme se na některé z nich.

Zahrada Evropy

Krajina kolem lednického a valtického zámku patří k nejzachovalším zámečským zahradám a parkům v Evropě. Mnoho cizokrajních stromů, dřevin a květin bylo v Evropě poprvé vysazeno právě zde. Liechtensteinové totiž velkoryse financovali různé

přírodovědné výpravy, například v roce 1803 kníže Alois I. z Liechtensteina vyslal do Severní Ameriky výpravu vedenou Josefem van der Schottem, vrchním zahradníkem botanické zahrady ve Vídni. Badatelé s sebou domů přivezli na 36 000 sazenic různých stromů a dřevin.

Ze zdejších zahrad a skleníků se nové stromy a dřeviny rozšířily do dalších zemí. Proto se Lednicko-valtickému areálu říkalo „Zahrada Evropy“. Dodejme, že má rozlohu 283 km² lesů, luk a vodních ploch a je tím pádem o třetinu větší než celé dnešní Lichtenštejnské knížectví (160 km²).

Kníže Alois I. v roce 1789 zaměstnal geniálního architekta Josefa Hardtmutha (1758-1816). Ten pro něj vybudoval tzv. Lázeň, Dianin chrám a obelisk (23 m). Jeho nejznámější stavbou se stala dominanta parku, minaret (59,4 m, 1804). V roce 1802 byl nedaleko Valtic vybudován letohrádek Belveder. Josef Hardtmuth také navrhl stavbu římského vodovodu - akvaduktu (1805), který nesměl chybět v žádném romantickém parku. Architekt Bernhardt Petri (1767-1853) v lednickém parku vyhloubil rybník, získaná zemina byla použita k vybudování 16 ostrůvků. Současně tím odklonil tok Dyje,

Erb Liechtensteinů

kteřá často způsobovala záplavy. Historický romantismus s „kultem zřícenin“ připomínajícím zlatý věk aristokracie - středověk a rytířství, vedl v letech 1801-1808 ke stavbě Janova hradu se čtyřmi nárožními věžemi. Zde končily slavné knížecí hony. Představu ideální blažené krajiny pastýřského věku (Arkádie) pomáhaly navodit i stavby hospodářských a vesnických budov, např. velkoryse navržený hospodářský areál Nového dvora u Prostředního rybníka.

V lese mezi Lednicí s Břeclaví byl postaven Dianin chrám (1812), zvaný též Rendezvous. Mezi nejvýznamnější díla Josefa Hardtmutha patří kolonáda ve Valticích (tzv. Reitsna) z let 1810-1817. Kolonáda má 24 korintských sloupů, zdobí ji sochy knížete Jana I., jeho otce a dvou bratrů a také čtyři reliéfy zobrazující žádané vlastnosti knížecí rodiny: *Obezřetnost, Moudrost, Gramatiku* (vzdělanost) a *Statečnost*.

Proč Hraniční zámeček nestojí na hranici?

Přední architekt rakouského klasicismu Josef Kornhäusel (1782-1860) vybudoval pro Liechtensteiny zámek Lány, Pohansko, Rybniční zámeček, Apollonův chrám a v roce 1815 zahájil klasicistní přestavbu zámku Lednice. Jeho dílem je i chrám Tří Grácií u Prostředního rybníka. V tzv. palladiovském stylu vybudoval v letech 1826-1827 Hraniční

Čestný dvůr valtického zámku, jehož postranní budovy sloužily úředníkům knížete Antona Floriána z Liechtensteinu, nejvyššího hofmistra císaře.

Vznosná Kolonáda nad Valticemi sloužila v letech 1948-1999 jako vojenská pozorovatelna. Dnes ji obdivují turisté.

Lednice skleník

zámek, a to na původní zemské hranici mezi Moravským markrabstvím a Dolním Rakouskem, kterou tvořil potok, spíše říčka Včelíněk. Když byla v roce 1920 Rakouské republiky smlouvou ze Saint-Germaine odňata část jejího území (87 km²), aby Československo získalo strategickou železnici na několika místech protínající státní hranici, Hraniční zámeček se rázem ocitl asi čtyři kilometry ve vnitrozemí. Před 2. světovou válkou byla v jeho areálu postavena betonová vojenská pevnůstka. Krajinu Lednicko-valtického areálu dotvořila novogotická kaple svatého Huberta stojící nedaleko Lednice v Bořím lese. Za knížete Jana II. byl vybudován kostel Návštívení Panny Marie v Poštorné, lednické nádraží a další stavby. Při stavbě kostela byly použity cihlářské prefabrikáty ze zdejších knížecích keramických závodů, které existují dodnes, i když s trochu jiným sortimentem.

Pohádková Lednice

Liechtensteinové vstoupili na Moravu v roce 1249, když jim markrabě moravský Přemysl daroval za věrné služby v Rakousích statek Mikulov. Roku 1322 Jan z Liechtensteina koupil nedaleké panství Lednice, které jeho potomci vlastnili po šest staletí, až do roku 1945. Začátkem 19. století v době romantismu zámek prošel několika přestavbami. Tu poslední dal provést kníže Alois II. (1796-1858) v letech 1846-1858 a zámek se stal reprezentačním letním sídlem jednoho z nejpřednějších rodů monarchie. Duch anglické gotiky mu vtiskl britský architekt Hubert Desvignes (1804-1883) a jeho následovník Georg Wingelmüller (1810-1848).

Kromě nádherných interiérů s mimořádně cenným mobiliářem a vymoženostmi, které přineslo „století páry“, jako je horkovzdušné topení, splachovací toalety nebo výtahy, se zámek mohl pochlubit i jednou zcela unikátní raritou. Stal se jí 92 metrů dlouhý skleník (šířka 13 metrů, výška 7,5 metru), ve své době technický div. A pokud pojedete do Lednice vlakem, určitě si všimnete budovy

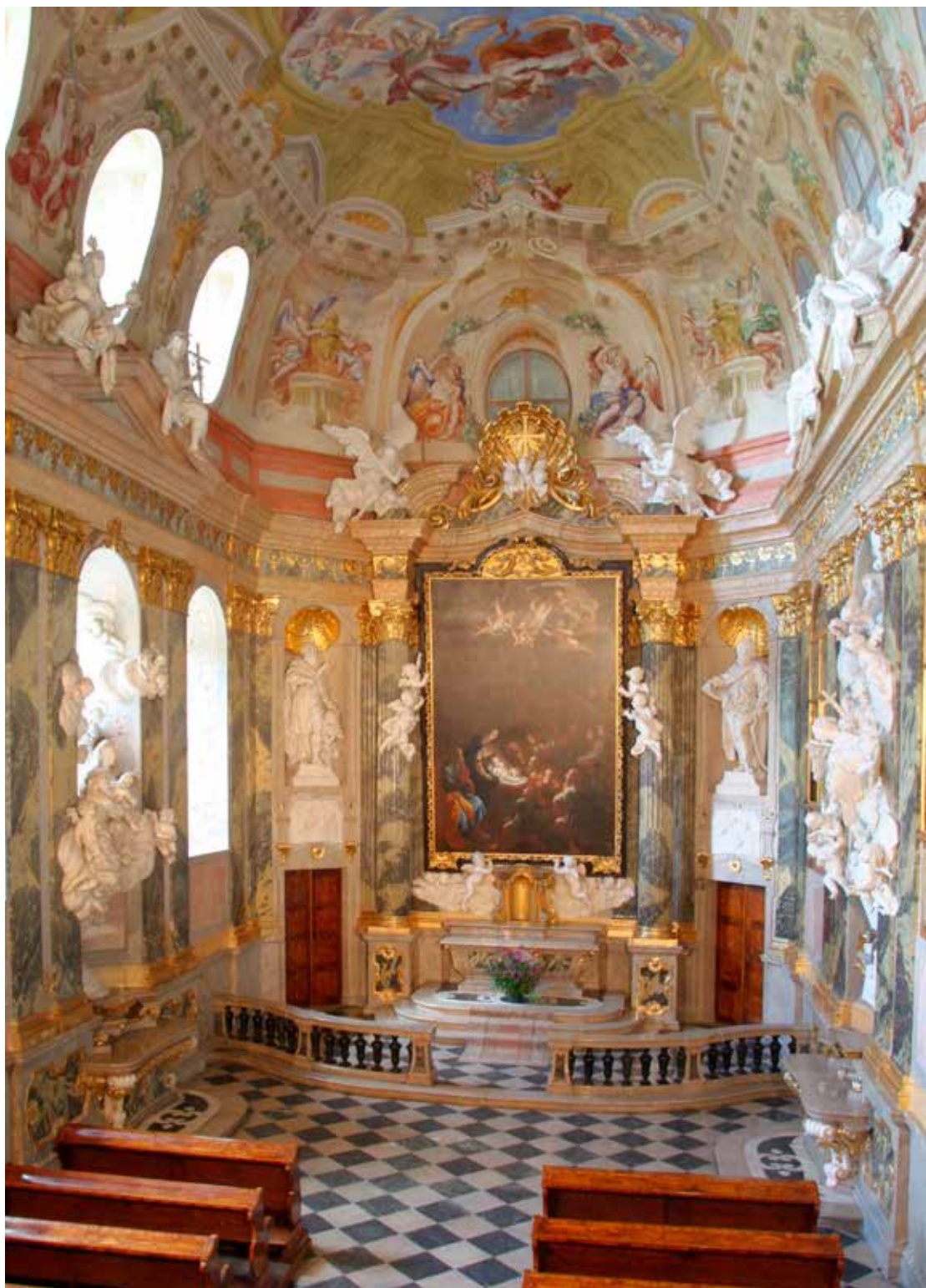
zdejšího nádraží, které také pochází z doby Liechtensteinů (1901) a je považováno za jedno z nejkrásnějších u nás.

Knížecí rezidence

Sousední Valtice mají historii ještě delší, doloženou až do roku 1193, v majetku Liechtensteinů zůstaly od roku 1393 až do konce druhé světové války. Hrad, později zámek vystřídal několik podob.

Lednice knihovna

Zámecká kaple ve Valticích se řadí k nejkrásnějším ve střední Evropě.

Liechtensteinové jej v 15. století přestavěli v gotickém duchu a asi v polovině 16. století si před starým hradem, zbořeným v 18. století, postavili pohodlný renesanční zámek se dvěma věžemi a arkádami a obehnali ho opevněním s bastiony. Po roce 1600 kníže Karel I. nechal zámek přestavět v manýristickém duchu (Giovanni Battista Carlone starší) a vybudoval nové opevnění, které roku 1605 odolalo obležení vojskem Štěpána Bočkaje. Jeho syn Karel Eusebius zámek přestavěl na opevněný palác (architekti Francesco Caratti a Giovanni Giacomo Tencalla). U zámku vyrostl impozantní kostel Nanebevzetí Panny Marie a vstupní brána se dvěma věžemi. Na počátku 18. století zde pracovali nejlepší architekti své doby Domenico Martinelli a Johann Bernard Fischer z Erlachu. V roce 1729 bylo dokončeno jižní křídlo zámku s jednou z nejkrásnějších barokních kaplí ve střední Evropě. Kolem roku 1790 bylo postaveno zámecké divadlo,

kteřé bylo po méně slavné epoše (po roce 1948 sloužilo jako garáž pro traktory JZD) roku 2015 velkoryse rekonstruováno. Připomeňme, že za druhé světové války byla do lednického a valtického zámku svezena řada uměleckých děl z Vídně ohrožené nálety, mimo jiné nábytek ze zámku Schönbrunn. Na konci války byl na valtický zámek z Vídně evakuován i konzulát Švýcarska. A opačným směrem se Liechtensteinům podařilo na samotném sklonku války a za dramatických

okolností evakuovat z dosahu nacistů a Rudé armády nejcennější umělecká díla do jejich alpského domova ve Vaduzu.

K odkazu rodu Liechtensteinů patří na jižní Moravě i vinice. Tratě u Valtic byly považovány za nejlepší a víno odtud se dodávalo nejen do knížecích, ale i do císařských sklepů. Knížecí vinice můžete navštívit na rakouské straně hranic u Wilferdorfu, patří Liechtensteinům dodnes. Zdejší víno je skvělé, ale jak říkají odborníci, to valtické bylo vždy nejlepší. Tak na zdraví!

i Info

Výchozí místa: Železnice: trať č. 253 Břeclav-Lednice a č. 246 Břeclav-Znojmo, zastávka Valtice. Autobusové linky z Brna, Olomouce, Břeclavi, Prahy. Parkování nedaleko obou zámků a muzeí.
Mapa KČT: č. 88 Pavlovské vrchy a dolní Podýjí
K návštěvě: Zámek Lednice (pět prohlídkových tras), romantická zřícenina Janohradu, Minaret, le-

tohrádky Belveder a Dianin chrám. Zámek Valtice (čtyři prohlídkové trasy), divadlo, kolonáda, chrám Nanebevzetí Panny Marie. Muzeum vinařství, zahradnictví a krajiny ve Valticích. Zámek Dietrichsteinů v Mikulově (Regionální muzeum Mikulov), hrobka Dietrichsteinů, Svatý kopeček s Křížovou cestou a Kalvárií (13 km). Městské muzeum v Břeclavi (10 km).

Hraniční zámeček byl až do roku 1920 rozkročený mezi Moravou a Dolním Rakouskem.

